

Förnyelse av kulturinstitutioner
Stiftelsen framtidens kultur

Bibliotekscentrum

**Opinionsbildningen kring förslaget att slå ihop
folkbiblioteket och högskolebiblioteket i Visby**

Arne Brodin & Rebecka Tarschys

Med fyrtiofyra ja och tjugosju nej beslöt Gotlands kommunfullmäktige den 8 februari 1999 att slå ihop folkbiblioteket i Visby med den nya högskolans bibliotek. Sedan förslaget först dök upp på hösten 1997 har debatten varit stormig med splittring inom de politiska partierna.

Idén med sammanslagningen är att stadsbiblioteket och Högskolans bibliotek tillsammans flyttar in i en ny byggnad inom den växande högskolan i hamnområdet. Med en chef, en administration och den gemensamma katalog som förverkligas inom projektet Gotlands elektroniska bibliotek får man Bibliotekscentrum – den nya kulturmötesplatsen.

Den sedan i maj 1998 utpekade bibliotekstomten ligger intill Almedalen och vänder sig mot stan, något som avgjordes efter en allmän arkitekttävling som vanns av arkitekterna Christer Malmström och Anders Grape, Göteborg.

Det är 700 meter längs den branta Hästgatan till högskolan från nuvarande stadsbiblioteket i Borgen strax innanför Österport intill Visbys kommersiella centrum och busstationen. Förutom fördelen med att kunna slinka in på biblioteket i samband med andra ärenden på Öster nämns särskilt tidningsrummet som shoppingcentrets värmestuga och mötesplats.

Ett nytt bibliotek har diskuterats sedan 60-talet eftersom det nuvarande är trångt och dåligt disponerat både för personal och besökare.

– Fast väldigt trivsamt, även om det är för få läsplatser. Och läget är suveränt, var ett vanligt omdöme bland låntagare sedan flyttdebatten kommit igång.

För åtta år sedan renoverades biblioteket. Det gjorde man istället för att bygga ett nytt för trettio miljoner. De gotländska resurserna har gått åt till lasarett, gymnasium, åldringsvård.

Motståndet mot biblioteksflytten handlar mest om avståndet till hamnen och bristen på kommunikationer. Men folkbibliotekets användare känner också oro för att förlora inflytande över sitt bibliotek. Det är väl redan bestämt, är en återkommande kommentar i insändarna i lokalpressen.

Fackboksutlåningen ökar

– Folkbiblioteket har från början varit till för individens behov medan högskolans bibliotek är avsett för ett kollektiv med sina kursplaner, sa Jan Larsson, ny planeringschef på Gotland, tidigare chef för kultur- och fritidsnämnden och före detta rektor för folkhögskolan i Hemse. Han tror på sammanslagningen för att äntligen få biblioteksfrågan löst, men också för att bibliotekens användning ändrats.

– Det som har inträffat är att folkbibliotekets fackboksutlåning ökat och att studenter och deltagare i folkbildningskurser med yrkesinriktning börjar dominera. Högskolebiblioteket å andra sidan används av medborgarna i perioder under hela deras vuxenliv: kunskapssamhället.

Kultur- och fritidsnämndens ordförande Eva Palmgren (s) var full av tillförsikt. Hon, som varit lärare innan det för hennes del blev politik på heltid, arbetade för bibliotekssammanslagningen både därför att biblioteket i dag är så eländigt trångt och därför att hon ser framför sig att kunskapssamhället med lärocentra ute på gotländska landsbygden behöver just detta bibliotekscentrum. Det blir rätt stöd för den utbyggda vuxenundervisningen, konstaterar hon.

– Men visst, vi behöver ett tidnings- och mötesställe med kafé på Öster. Varför inte slå ut väggen till Borgens lunchservering och också ha ett konstgalleri här. Och framförallt en dator så att folk kan föra en dialog med hamnen om den bok de söker finns inne. Inlämning och beställning av böcker hit upp blir säkert också naturligt. De som säger att biblioteket skall vara där folket är måste ta konsekvensen och flytta huvudbiblioteket till Gråbo. I den översyn vi nu gör av filialbibliotekens möjligheter tittar vi på hur de kan göras användbarare för det närmaste grannskapet, som Korpen här där jag bor, avsett att tjäna vård- och åldringscentret.

Eva Palmgren ser också elbussen till hamnen som det miljölyft Visby behöver. Landsortsbor hon talat med anser att det inte är någon skillnad att köra sin egen bil till hamnen eller Öster. Men sommartid är parkeringen besvärligast på Öster.

– Alla försök att skapa en motsättning stad–land i den här frågan är förgäves, säger hon Landsbygden behöver stödet från en integrerad modern biblioteksverksamhet, är hennes övertygelse.

Nationellt perspektiv

Barbro Thomas på Kulturrådets biblioteksenhet anser att sammanslagningen av de båda bibliotekskulturerna med nödvändighet måste komma, även om det inte sker i vår livstid. I alla fall inte i de större universitetsstäderna.

En annan bibliotekssammanslagning som är aktuell är Härnösands. Men i det nybyggda huset kommer högskolan – som är utspridd i tre grannkommuner – att ha sitt bibliotek intill folkbiblioteket. Bara taket och läget är gemensamt. Malmö nya högskolas bibliotek skall vara öppet för allmänheten men huvudbiblioteket som ligger kvar på sitt gamla ställe i parken har nyligen byggts till och är en magnet.

På Gotland med sina 58 000 invånare betonar man såväl uppifrån den statliga högskoleadministrationen som på stadsbiblioteket att vinsten med sammanslagningen både handlar om pengar och verksamhet. Man räknar med dubbelt så många besökare som förut.

En gemensam chef och en gemensam administration skall hålla ihop de båda bibliotekskulturerna, och personalen minskas inte.

Bibliotekarieutbildningarna för universitet och folkbibliotek var fram till att biblioteksskolan i Borås etablerades 1977 åtskilda. Nu är grundutbildningen gemensam, efter den specialiserar man sig. Riks-bibliotekarien KB-chefen Tomas Lidman som varit ordförande i beredningsgruppen för det integrerade biblioteket säger sig ha burit på sammanslagningstanken långt innan det blev aktuell för högskolan i Visby. Skälet är att högskolebiblioteken utvecklas till utbildningsbibliotek mer än forskningsbibliotek. Han själv är historiker, internutbildades på KB, var chef för Stockholms universitetsbibliotek och biblioteksexpert åt utbildningsministern. Gotlands homogena konservativa samhälle med en befolkning som har känsla för historien tycker riksbibliotekarien är det idealiska testlaboratoriet.

Han liksom högskolans styrelse är bestämd på att det sammanslagna biblioteket måste ligga på campus:

– Som en fyr. Så skapas ny biblioteksdynamik.

– Kunskapsintresset gäller även andra än dem som är inskrivna vid högskolan, fyller dåvarande statssekreteraren Göran Löfdahl på. Han nämns som idégivaren bakom att sammanslagningen skall innebära en fysisk integrering, inte bara den elektroniska som Gotlands bibliotek utrett och förberett sedan 1995. Många nämner att Löfdahl presenterade tanken först. Själv talar han om sitt tjugoåriga arbete för bibliotekslagen som antogs av riksdagen 1997. Tidigare var han som Kulturrådets chef ansvarig för folkbibliotekens utveckling.

– Sammanslagning betyder att de båda biblioteken går upp i varann, medan integrerad verksamhet också innebär delad lokal och att högskoledelen river alla skrankor mot allmänheten – eller till 98 procent.

– Integreringen är huvudbibliotekets chans att poola resurserna med högskolan och få dela aula/konserteral. Den betonar rollen både som kommunal samlingsplats och navet i ett lärosäte.

– Gotland, säger Löfdahl uppskattande, har jag följt sedan 70-talets litteraturutredning. Då kom det fram att gotlänningar läser mycket.

Motsättning staden–landet

Anna Säve-Söderbergh, chef för Visby stadsbibliotek, har medverkat i utredningen och hade själv varit inne på liknande tankar om sammanslagning av resurserna tidigare eftersom man lidit brist på lokaler, personal och pengar till böcker.

– Men, säger hon, det är klart att jag inte har kunnat undgå att ta intryck av motståndet från våra låntagare som är allt från forskaren till den ivriga lågstadieeleven. 40 procent var studerande redan 1993.

– Diskussionen om läget handlar inte bara om geografiskt avstånd utan också om avstånd mellan den bildade medelklassen innanför ringmuren och folket utanför, den gamla motsättningen mellan staden och landet.

– Högskolan i Visby som nu växer till att omfatta 2 000 studerande är den mest positiva utvecklingsfaktorn på Gotland.

– Ett bibliotekscentrum i hamnen måste kompletteras med små närbibliotek. I dag finns Gråbo, Korpen och skolbiblioteken på Säve-, Tjelvar- och Solbergaskolan. I den senare som ligger på Öster skulle Borgens läge kunna ersättas.

Anna Säve-Söderbergh tror inte så mycket på nya bussar som hon tror på en levande innerstad med en säkrare trafikmiljö än i dag. Barn och ungdomar tar cykeln, vi andra går om miljön uppmuntrar till det. Världsarvet Visby måste åter bli en livfull stad, vilket bibliotekets placering i hamnen faktiskt kommer att kunna bidra till.

Den nyligen genomförda flyttningen av biblioteket i Hemse till det gamla stadshotellet föregicks av intensivt motstånd – ”bibliotek är helt fel, här skall vara handelshus” – men blev en stor succé, påpekar stadsbibliotekarien också, apropå att förändringar regelmässigt väcker mer oro än positiva förväntningar.

För långt från människorna

Men Oskar Pettersson, chef för biblioteket i Hemse, tycker att det nya läget i Visby är att beklaga.

– Det är horribelt med ett folkbibliotek så långt från människorna. Högskolan, vars statliga pengar styr, har elever som till 80 procent är från fastlandet.

Pettersson är orolig för att det nya bibliotekscentrum skall svälja alla resurser – orolig i likhet med kollegan Anita Widén i Burgsvik.

– Jag är helt enkelt rädd för att komma i skymundan och att ett bibliotekscentrum skall sluka pengarna, säger hon. Vår situation är ökat tryck från skolan och för liten datakapacitet.

– Jag är kluven mitt i tu, säger Christina Remén inne på huvudbiblioteket. Den regniga sommaren 1998 har inte varit lika svår i Borgen som sommaren 1997 då värmen gjorde det dagliga värvet outhärdligt i våra lokaler. Och aldrig har vi heller varit så älskade av låntagarna.

– Det är läget som är idealiskt, inte huset, och att rusta det låter sig inte göra. Flytten är trafikmässigt ohållbar för barnen. Därför måste bilarna stoppas innanför murarna och busslinjer hjälpa låntagarna att ta sig dit.

– Eftersom vi är för liten personal med ökad arbetsbörda som överallt annars är det vettigt tänkt att vi blir fler genom sammanslagningen. Det är spännande att integrera och än så länge är visionen mycket öppen.

– För min del blir det en fördel att komma nära lärarutbildningen. Då kan jag fortsätta mitt arbete med att via barnramsor arbeta med läs- och skrivsvårigheter. Är man ensam låter det sig inte göra, däremot med stöd av lärarkandidater. Vi planerar ett ord–bild–ljusrum för lästräning i stor skala.

Maj-Britt Pettersson som varit 26 år som kanslist på biblioteket är den som talar om det nya biblioteket som ”chansen”. Även om byggnaden nu vänts från havet. Läget har blivit en huvudfiende istället för att man diskuterar vad man FÅR, säger hon med eftertryck.

Mindre resurser för landsbygden

En av de mest aktiva motståndarna är Wera Svensson som är bibliotekarie i Borgen och ledamot av kommunfullmäktige (s). Hon framhåller att studenterna inte bor i hamnen och därför lika gärna kan ta sig till Borgen. Finner folk ett stort fint bibliotek i hamnen bättre än ett lättillgängligt men mindre rymligt?

Den frågan ställer Wera Svensson i insändare och debatter. Hennes ekonomiska argument mot flytten till hamnen är att kommunen aldrig kan klara den hyra och de omkostnader det blir frågan om.

– Etablissemangen är för, inte vi, säger hon. Hon är upprörd över att biblioteket inte gjort någon enkät. Landsbygden kommer att få mindre resurser, anser hon, medan det blir ”större och bättre” i Visby för de starka. Tidigare försök till integrering i landet har gått ut över pensionärerna. Här kommer skolbarnen också att få det sämre.

Högskolans bibliotek

På högskolan är Leif Hagberg chef för biblioteket under uppbyggnad. Han beskriver skillnaden i de båda bibliotekskulturerna: Högskolans viktigaste uppdrag är att vara pedagogisk. Studenterna skall själva ta sig fram till de svar och uppgifter de söker. Medan folkbiblioteket ger full service.

Högskolans bibliotek byggs upp efter ämnen och kurser. Än så länge är de kulturinriktade ämnena etnologi, konstvetenskap och arkeologi. Vidare har man ekonomi- och ingenjörutbildning, Östersjöekologi som växer i betydelse samt lärarutbildning för grundskolan. Kurslitteraturen finns endast i ett exemplar med begränsad utlåningstid (tre timmar). Men det biblioteket vill förse studenterna med är all annan litteratur som breddar och fördjupar ämnet. Det är inte de höga utlåningssiffrorna som eftersträvas.

Det tredje målet är att föra ut i samhället och företagen den forskning och de uppsatser som högskolan producerar. Leif Hagberg har tidigare tjänstgjort på stadsbiblioteket och är för sammanslagningen.

För alla inom högskolan är lokaliseringen av bibliotekscentrum inom högskolan ett villkor. Leif Hagberg påpekar att huvuddatorn redan står på högskolan därför att här finns en Sunet-uppkoppling mot Internet.

Två olika bibliotekstraditioner

Hagbergs kollega Marco Lagunas är sedan 1997 anställd på högskolans bibliotek. Vi söker upp honom för att han nämnts som den på biblioteket som är kritisk till hopslagningen. Men Marco Lagunas tar upp vad det innebär att förena två bibliotekstraditioner som utesluter varandra.

– Det är murar mellan den akademiska och den folkliga inriktningen. En integrering är kanske teoretiskt bra, men hur förankrar man den i verkligheten? Utifrån vårt pedantiska yrke!

På högskolan arbetar han med att lägga in nya titlar i den nationella databasen Libris medan folkbiblioteket använder Bibliotekstjänsts Burk. Marco Lagunas tycker att en gemensam databas vore bra. Det har man den dag Gotland elektroniska bibliotek existerar.

Tor Broström är lärare från KTH med ingenjörutbildningen på Gotland som uppdrag. Som ordförande i biblioteksrådet har han deltagit i att integrera undervisningen och biblioteket.

– Den lilla högskolan, säger han, har större chans att arbeta mindre med föreläsningar och mer med ämneskunskaper plus att hämta in information. Det som en yrkeskategori som bibliotekarier alltid sysslat med.

Visionen av att slå ihop biblioteken har fast mark, hävdar Tor Broström, och att det har gått fort i och med att frågan om att göra högskolan fristående togs upp vid årsskiftet 1997–98. Leif Hagberg tilldelades rollen att bevaka högskolebibliotekets intressen. Även om initiativet/brevet med förfrågan om integrering av biblioteksverksamheterna när det kom från högskolan till Gotlands kommun givetvis var förankrat dessförinnan.

Men även med en positiv inställning till en bra idé infinner sig ett antal frågor och en sund skepsis. Nu återstår att förvissa sig om att det verkligen blir bättre med Bibliotekscentrum, betonar Tor Broström. Han ritar ringar som kedjar i varann: stadsbiblioteket och högskolan möts i ett segment och högskolan och bibliotekens yrkesgrupper. Bättre analys av problemen utan att för den skulle få fram exakta svar,

manar högskolans biblioteksansvarige. Finns det substans, vilka svårigheter finns det nu när visionen får fast mark?

– Mitt uppdrag är att tala om för högskolans ledning om det blir billigare och bättre. I år är fem procent av högskolans budget avsatt till biblioteket. Om den fusionerade biblioteksdynamiken fungerar blir $1 + 1 = 3$ samtidigt som kostnadernas matematik ger $1+1=1$. Nya brukare kommer att strömma till Bibliotekscentrum. Inte för att större blir bättre utan för att vi haft råd att skapa ett bra bibliotek.

Broström apropå motståndet mot hamnen: – Bibliotek går man inte till utan är i. Och: – Läget är inte oöverstigligt, tillgängligheten inte geografisk.

Hörsal och kongressal

Högskolans förvaltningschef Hans Jansson betonar att biblioteket är otänkbart någon annan stans än i hamnen. Och att högskolan vill ha in allmänheten i högskolemiljön – som skall vara öppen för alla. Därför räcker det inte med bara Bibliotekscentrum utan hörsal och kongressal är viktiga för högskolans fortsättning. Ekonomisk vinst för båda.

Gotlands tyngste tjänsteman är kommundirektören, tidigare stadsplanedirektören, Johan Träff som från sin fritidsbostad i Grötlingbo beskriver att högskolan såg en pekuniär möjlighet i integreringen samtidigt som stadsbiblioteket länge behövt och sökt stöd för bättre lokaler. Olika tomter har varit aktuella som Farmektomten och A7-området. Högskoleenheten fick fäste i slutet av 80-talet då den akademiska nivån nästan inte existerade, bortsett från Lasarettets del i den medicinska utbildningen. Gotland hade landets lägsta övergång till gymnasiet och till vidare akademiska studier innan högskolan medförde en dramatisk uppgång.

– Men även om rädslan för det akademiska har vikit behövs biblioteket som mötesplats där icke-akademiker känner sig välkomna.

Självt har Träff nyligen via stadsbiblioteket fått artiklar han behöver från japanska tidskrifter och är lyrisk över hur avancerad servicen är som erbjuds. På frågan om 58 000 invånare inte är för litet för att bära ett heltäckande bibliotek blir Johan Träff upprörd: Gotland, med en av landets mest läsande befolkningar, har inga svårigheter att följa bibliotekslagen. Givetvis har man råd med bibliotek, men högskolans invit medför en ekonomisk vinst för bägge biblioteken.

Politiska röster

Socialdemokraterna Jan Lundgren och Sonia Landin är entusiastiska tillskyndare medan socialdemokraten och bibliotekarien Wera Svensson är bland de argaste och mest genomtänkta av nej-sägarna. Parallella motsättningar finns inom moderaternas och miljöpartisternas led. Fp:s och v:s representanter i fullmäktige säger nej utan prut.

Därmed inte sagt att alla deras partimedlemmar är av samma åsikt. Oenigheten inom partierna hindrade att Bibliotekscentrum blev en valfråga i september 1998, även om Wera Svensson gått ut med uppmaningen till väljarna att på samtliga valsedlar kryssa för dem som inte vill flytta biblioteket. Hennes åsiktsfrände författaren Clas Engström svarar att hela v:s och fp:s listor består av nejsägare.

C: Vi röstade för den fortsatta utredningen och har varit positiva till bibliotekssammanslagningen. Det här är en stor möjlighet för oss på Gotland. Men en biblioteksservice på Öster måste finnas kvar. Det säger Eva Nypelius i kommunstyrelsen.

Utred hamnen!

Fp: Bror Lindahl hänvisar till hamnens obefintliga kommunikationer och begär en hamnutredning för Gotlands framtid.

Mp: Vi har fått ett erbjudande att hyra lokaler, enda möjligheter att få ett nytt och fräscht bibliotek, under hösten får vi utredningen. Trafiken måste lösas, det är ett villkor. Ann Enström suppleantplats i kommunfullmäktige.

M: Vi har inte klockrent bestämt oss, säger ombudsman Lars-Erik Benneck på partiexpeditionen under valveckan. Förbundsordföranden och oppositionsrådet på halvtid överstelöjtnant Roy Hansson: Vi avvaktar utredningen, men har klart för oss fördelarna med samlokaliseringen och att ekonomin får avgöra. Givetvis måste också trafikfrågan lösas om det blir utbyggd högskola med kongresshall.

S: Sonia Landin, kommunalråd: Det här är vår chans att realisera tanken från "Kunskapens hus". Högskolans bud är "allt eller inget" Kommunen har önskat sig ett större bibliotek samtidigt som vi tvingats prioritera lasarett, gymnasieskola och äldreård. Vi berikas av högskolan. Och även om jag förstår reaktionerna mot flytten från Östercentrum så vet jag att hamnen kommer att bli något annat med biblioteket. Det kommer att bidra till en levande innerstad igen. Och givetvis måste vi lösa kommunikationerna bättre. Debatten som varit är viktig för det roliga är att folk bryr sig. Det är alltid svårt att förändra men idén är bra och ekonomin fördelaktig.

V: Brittis Benzler: Läget i hamnen är betydligt sämre för alla gotlänningar som väntar på bussen och då kan slinka in på Borgen. Det vore bra med ett större bibliotek i Visby me absolut inte till priset att mista nuvarande läge. Bäst vore att biblioteket ligger mellan apoteket och Domus. På kartan verkar avståndet kort till hamnen, men i verkligheten innebär backen att det känns tre gånger så långt.

Bo Göran Johansson, lärare i matematik vid högskolan och politiskt verksam inom v:

– Det rör sig om två olika bibliotek. länsbiblioteket skall rikta sig till befolkningen på ön och då är placeringen viktig. Hamnen är dåligt åtkomlig, den är långt borta även om man har egen bil, men man skall inte begära att de som lånar böcker skall ha tillgång till bil. Det kan bli bussar hit ner, men de flesta använder biblioteket i samband med andra ärenden och de kommer med bussen eller skall ta den från Visby.

– Det är geografin som avgör mitt ställningstagande, jag vågar inte säga vad sammanslagningen betyder innehållsmässigt. Delar av folkbiblioteket skulle platsa på högskolan, som än så länge är ett mycket litet bibliotek. Det är så tydligt att behöver jag en teknisk bok till ingenjörsutbildningen får jag hjälp på högskolan, men vill jag ha skönlitteratur finns utbudet och kunskapen i Visbys eller Roma folkbibliotek.

– Man kan säkert få besökare till ett bibliotekscentrum i hamnen, men det blir andra besökare än dem jag månar om. Barngrupperna och även gymnasisterna får det knöligt, man måste ta sig ner hit på ett annat sätt än man i dag går på biblioteket.

– Man skall alltid pröva nya idéer men den här är inte rimlig. Vi behöver skönlitteraturen kvar mitt på det kommersiella Öster. Det är väl känt vad v tycker i denna fråga.

2 miljoner

I kommunfullmäktige den 8 juni 1998 tillförde dåvarande oppositionsrådet (c) Hans Klintbom förslaget att kommunen skulle skjuta till upp till två miljoner till hyra som underlag för den fortsatta ekonomiska utredning som fullmäktige sedan beslutade med femtiofem röster mot femton och en nedlagd. Det avgörande beslutet sköts därmed till december 1998 och sedan till februari 1999.

Den heltidsavlönade projektledaren bakom utredningen om Bibliotekscentrum Barbro Ejendal, är ledig från sin länsbibliotekarietjänst på Gotland sedan 1 januari 1998 för att integrera de båda biblioteks-traditionerna och föra idéerna framåt. Länsbibliotekarie blev hon 1995 och därmed ansvarig för utveckling och samordning av biblioteken på Gotland.

Uppgiften har inbegripit effektivisering och omfördelning av resurserna med koncentration på de större orternas bibliotek och nedläggning av de mindres, samt utvecklings- och IT-frågor. Grusade förhoppningar om ett rymligare stadsbibliotek hade präglat verksamheten i Visby i många år. Men när länsstyrelse 1995 tog initiativ till en utredning om "Kunskapens hus" så var det i syfte att skapa ett vetenskapligt bibliotek. Det behövdes för att högskolan skulle kunna bli självständig och skulle medföra

att Gotlands specialbibliotek från Fornsalen och stadsbibliotekets samlingar av Gotlandica, arkeologi och konsthvetenskap samlades i Donnerska huset.

Barbro Ejendal var positiv till förslaget medan huvudbibliotekets personal var tveksam. Man ville inte bli av med godbitarna till öns nya intellektuella kraftcentrum. Parallellt med detta förslag tog Gotlands Läns Bibliotek initiativ till ett annat utvecklingsprojekt i samarbete med högskolan, det elektroniska biblioteket. Arbetet med den gemensamma katalog som upprättas för hela öns bokbestånd, inklusive specialsamlingarna och högskolans kursorienterade bibliotek pågår. Detta, det virtuella biblioteket, uppmuntras och stödfinansieras från nationellt centralt håll. Givetvis ledde det till tanken på samarbete mellan kommunens och högskolans bibliotek, under ett och samma tak.

Möjligheten sågs kanske först av riksbibliotekarie Tomas Lidman men formulerades av Göran Löfdahl som ordförande i högskolans organisationskommitté.

– Det är helt enkelt en chans vi inte får missa, säger Barbro Ejendal, underförstått om kommunikationer och övrig biblioteksservice kan lösas. Genom att slå ihop respektive biblioteks resurser skulle den ekonomiskt otänkbara expansionen vändas till något högst tänkbart. Och bibliotekets utveckling kunde äntligen garantera kunskapssamhället. Liksom Högskolans studenter, lärare och forskare skulle få nära till kultur och skönlitteratur.

Så tyckte hon efter tre kvarts års arbete, flera väggtidningar i ärendet på biblioteket och författandet av 30 sidors program från Beredningsgruppen för ett integrerat bibliotek: ”Bibliotekscentrum, ett integrerat stads-, läns- och högskolebibliotek på Gotland”

Ur dess kapitel Visioner hämtar vi följande citat:

”Det integrerade bibliotekets möjligheter – ett bibliotek för alla – i en stimulerande miljö.

Stadsbiblioteket kommer att ingå i en samhällssektor som befinner sig i stark utveckling och får även problemen med för små och opraktiska lokaler lösta. Högskolan i sin tur får naturlig tillgång till ett välförsett stadsbibliotek. För regionen kommer biblioteksintegreringen att få betydelse genom att det gotländska samhället och Högskolan knyts samman, och får sin mötesplats.”

Borgerlig majoritet

Strax före valet i september 1998 startade en kampanj med namnlistor mot biblioteksflytten, som så småningom fick 6 300 underskrifter. Det var Britta Calamnius, själv anställd på biblioteket i Borgen som kom med initiativet:

– Länge har jag gått och väntat på att någon annan skulle starta en sån här kampanj men när ingen gjorde det så kände jag mig tvungen att ställa upp, säger hon. Jag tror att det finns en kompakt majoritet för att inte flytta biblioteket och jag är orolig över det ”glapp” som tycks finnas mellan politikerna och ”vanligt” folk.

Efter valet 20 september 1998 fick Gotland borgerlig majoritetbestående av moderaterna och centern, kristdemokraterna och Gotlandspartiet. Inom dessa partier finns både ja- och nejsägare till Bibliotekscentrum. Kommunfullmäktiges nya ordförande Hans Klintbom (c) hade tidigare som oppositionsråd visat sig positiv.

Efter en fyra timmar lång debatt i kommunfullmäktige den 8 februari 1999 med alla åhörarpplatser fullsatta blev det så ja till sammanslagningen med fyrtiofyra röster mot tjugosju. Drygt tjugo ledamöter reserverade sig mot beslutet.

Totalt gjordes 55 inlägg i debatten. Frågan splittrade moderater, centerpartister och miljöpartister – vänsterpartiet och kristdemokraterna sa nej medan socialdemokraterna och gotlandspartiet var för.

Sagt i debatten:

”Vi tar ett halvt tunnland i anspråk för ett bibliotek. Och det vet alla som odlat betor hur stort det är.”

Eric Carlsson (c).

”Ett integrerat bibliotek vid Höskolan innebär en risk för hamnverksamheten.”

Ove Nyman (m).

”Orkar jag med den här, så orkar jag med den här också, sa gumman som plockade vedpinnar i skogen. Till slut orkade hon inte bära sin börda.”

Per-Anders Croon (m).

”Elva procent av gotlänningarna har skrivit på protestlistorna. En folkmajoritet är emot en flyttning av biblioteket från Öster.”

Elias Özyurt-Eldenblom (v).

”Namnlistorna är inte ärligt redovisade. Man behöver inte vara expert för att konstatera att flera namn är skrivna av samma person. En skola lär också ha tävlat i att skriva dit så många namn som möjligt men den uppgiften har jag inte fått bekräftad.”

Pauli Eile (gp).

”Gör Borgen till kulturhus.”

Torsten Gislestam (c).

”Vi får aldrig veta om det beslut vi fattar är rätt eller fel.”

Roy Hansson (m).

”Redan nu går kommunen med cirka 60 miljoner i underskott. Varifrån skall pengarna tas?”

Ove Nyman (m).

”Har vi råd att avstå? Det här är den enda chansen vi får att dela kostnaderna med staten. Att satsa på kunskap är det viktigaste vi kan göra för Gotlands framtid.”

Lars Thomsson (c).